

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

Hamar, 15.06.2018

Deres ref: 18/364
Vår ref: Sak. nr. 18/4588 - 6
Saksbeh. Ingvild Beate Røise Tlf. 62544430

Svar - referanse 18/364 - Høring – regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Fylkestinget fattet vedtak i sak 40/18 i møte den 11.06.2018. Saksframlegg og protokoll følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
ass. fylkessjef
Samferdsel, kulturminner og plan

Elisabeth Seip
kulturvernleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:
Saksframlegg
Protokoll

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

Saknr. 18/4588-2

Saksbehandler:
Elisabeth Seip

Høring - regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Innstilling til vedtak:

Fylkesrådet legger saken fram for fylkestinget med slikt forslag til vedtak:

1. Forslaget til ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven og andre oppgaver er et gjennomarbeidet og godt grunnlag for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer.
2. Fylkestinget støtter Klima- og miljødepartementets forslag til overføring av myndighet og oppgaver på kulturminnefeltet for å styrke fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og vernemyndighet. En utvidet oppgaveportefølje vil tydeliggjøre politisk ansvar og forenkle forvaltningen.
3. Som anbefalt i høringsuttalelsen til Ekspertutvalget finner fylkestinget det formålstjenlig at Riksantikvarens rolle som direktorat blir mer rendyrket og at Riksantikvarene som utøver av en nasjonal kulturminnepolitikk fortsatt skal være fredningsmyndighet, klageorgan og ha innsigelsesmyndighet dersom viktige kulturminner/kulturmiljøer blir truet.
4. Fylkestinget forutsetter at fylkeskommunene tilføres et tilstrekkelig økonomisk grunnlag for å håndtere økt ansvar og arbeidsomfang. En heving av kompetanse og økte stillingsressurser bør avklares så tidlig som mulig slik at fylkeskommunen kan bygge opp nødvendig kompetanse og kapasitet til å påta seg nye oppgaver. Fylkestinget forutsetter at man avklarer nye tilskuddsordninger allerede i løpet av neste år, som skal erstatte de ordningene i bevaringsprogrammene som avsluttes innen 2020. Dette for å kunne tilegne seg riktig kompetanse i fylkeskommunene og gi forutsigbarhet i forvaltningen av tilskuddsordninger.

Vedlegg:

- Høring – regionreformen – ny forskrift om myndighet mv etter Kulturminneloven og andre oppgaver
- Utkast til forskrift om myndighet etter Kulturminneloven
- Høringsnotat – til forskrift om myndighet etter kulturminneloven

Hamar, 07.05.2018

Per-Gunnar Sveen
fylkesrådsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksutredning

Høring - regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Innledning og bakgrunn

Fylkeskommunene ble delegert ansvar og myndighet for store deler av kulturminneforvaltningen i 1990. Myndighet og roller ble regulert gjennom en egen forskrift om ansvar og oppgavefordeling på kulturminnefeltet (Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven). Delegeringen var knyttet til et særskilt ansvar etter Plan- og bygningsloven og utvalgte paragrafer i Kulturminneloven. Siden den gang har det vært en gradvis overføring av flere oppgaver og ansvarsfelt innen miljø- og kulturminnefeltet til fylkeskommunene. Fylkeskommunen ivaretar i dag et nasjonalt ansvar på regionalt nivå og skal ivareta kulturarven både i et utviklings- og verneperspektiv med forankring i bærekraftmålene og «føre var» prinsippet.

Arbeidet med planlegging i forbindelse med overføring av flere oppgaver på kulturminnefeltet til fylkeskommunene har pågått for fullt siden 2017. Ny ansvarsforskrift knyttes til regionreformen og fylkeskommunens styrkede samfunnsrolle.

Saksopplysninger – fakta

Klima- og miljødepartementet har oversendt forslag til ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven med høringsfrist 21.6.2018. Det blir understreket fra departementets side at dette er en separat høring, uavhengig av Ekspertutvalgets rapport som ble lagt frem 1.2.2018. Til orientering nevnes likevel at Ekspertutvalgets anbefalinger var i samsvar med den prosessen som allerede var i gang i regi av Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet. Fylkestinget sluttet seg til den foreslåtte overføring av oppgaver i sin høringsuttalelse til Ekspertutvalgets anbefalinger.

Stortinget har gitt tilslutning til at en rekke oppgaver og funksjoner på kulturminneområdet overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunen fra 1.1.2020. Dette er omtalt i St Meld. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner - rolle struktur og oppgaver*, jf. Innst. 377 S (2015-2016) og Prop. 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå*, jf. Innst. 385 S (2016-2017). Dette innebærer bl.a at forvaltningen av de fleste automatisk fredete kulturminnene, fra før år 1537, overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunen. Det samme gjelder forvaltningen av vernete fartøy, de fleste forskriftsfredete bygningene i statlig eie og tekniske og industrielle kulturminner.

Målsettingene er å få et mer helhetlig grep på kulturminneområdet, bidra til forenkling og til å tydeliggjøre og styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Overføringen vil innebære færre aktører og et mer helhetlig system som gjør det enklere for utbyggere, kommuner og andre og den vil bidra til større nærhet mellom fylkeskommunen som vedtaksmyndighet og de lokale kulturminnene.

Departementet understreker betydningen av gode systemer for kunnskapsoverføring og forutsetter at det bygges opp tilstrekkelig kompetanse og kapasitet slik at man sikrer god kvalitet i oppgaveløsningen i de nye regionene. Det antydes at en slik oppgaveoverføring i noen tilfeller vil kunne skje etappevis i samsvar med oppbygging av kapasitet og kompetanse. Departementet har

bedt Riksantikvaren om å lage en oversikt over behov for kompetanse, antall saker og signaler om estimert tidsforbruk for hvert fylke basert på egne erfaringer. Dette grunnlaget gir en indikasjon på behov for kompetanse og stillingsressurser i hver enkelt fylkeskommune. (se nedenfor.)

Riksantikvaren skal rendyrkes som direktorat og dermed videreutvikle funksjonen som rådgivende og utøvende faginstans og utarbeide retningslinjer, rutiner, digitale fagsystemer med mer som skal sikre lik forvaltningspraksis i fylkeskommunene. Forslaget legger videre opp til at Riksantikvaren skal føre en overordnet og helhetlig nasjonal kulturminnepolitikk, og sikres virkemidler for å kunne ivareta dette ansvaret. Riksantikvaren skal således fortsatt være fredningsmyndighet, beholde egen innsigelsesmyndighet og klageadgang og være klageinstans for fylkeskommunale vedtak.

Fylkeskommunenes plikt til å orientere Riksantikvaren om saker der fylkeskommunen selv vil godta tiltak som vurderes å være i strid med nasjonale eller vesentlige regionale kulturminneinteresser inngår nå i ny § 7 i forskriften om *underretningsplikt*. Underretningsplikten gjelder både for fylkeskommuner, Riksantikvaren og forvaltningsmuseene. Bortsett fra nytt navn og presiseringer er ikke forholdene vesentlig endret i forhold til *samarbeidsplikten* i gjeldende forskrift. Klima- og miljødepartementet skal være klageinstans for vedtak fattet av Riksantikvaren.

Et nytt hovedgrep i forskriften er innføring av en ny kategori kulturminner av «særlig stor nasjonal verdi» som Riksantikvaren skal være forvaltningsmyndighet for. Det gjelder de viktigste forskriftsfredete bygninger i statlig eie og identifiserte kulturminner i statlig eie uten fredningsstatus (bygninger i tilknytning til statsmakten som Slottet, Stortinget, Stiftsgården m.fl). Det er foreslått en liste på et femtitalls bygninger som er ment å være dynamisk. Riksantikvaren skal kunne fastsette hvilke kulturminner som skal listeføres i denne kategorien. I det foreløpige forslaget (se vedlagte høringsnotat) gjelder det for Hedmarks vedkommende, Kongsvinger festning og Domkirkeruinen med vernebygget på Hamar.

Av ny forskrift framgår også nå en tydelig definisjon på aktørene som omfattes av forskriften ut over fylkeskommunene, Sametinget og Riksantikvaren. Det gjelder universitetsmuseene, sjøfartsmuseene, forvaltningsmuseene (som brukes om universitetsmuseene og sjøfartsmuseene) og NIKU (Norsk institutt for kulturminneforskning).

I tillegg til de oppgaver som allerede er delegert fylkeskommunene skal følgende oppgaver overføres til regionalt nivå fra 2020;

- All førstelinjebehandling av enkeltsaker
- Saker om dispensasjon fra automatisk fredete kulturminner inkludert middelalderske byanlegg i **Hamar**, Sarpsborg, Skien og Stavanger
- Forvaltnings- og dispensasjonssaker for middelalderske kirkesteder og kirkegårder. Både Plan- og enkeltsaker.
- Forvaltning og dispensasjonsmyndighet for middelalderruiner
- Forvaltning og dispensasjon for profane middelalderbygninger
- Myndighet til å fatte vedtak om fjerning og retting av ulovlige tiltak
- Tillatelse til å motta melding om inngrep i skipsfunn
- Prøveprosjekt kom dokumentasjon i enkle saker gjøres permanent.

- Mulighet til å gjøre unntak fra fredning – også forskriftsfredete byggverk i statlig og privat eie og båter
- Adgang til å gi pålegg om utbedring av byggverk og båter ved skade
- Forvaltning av fartøyer som er ført på Riksantikvarens liste over «vernet skip».
- Forvaltning av statlig eide bygg som er fredet eller ført i verneklasse 1 og 2 i landsverneplanene.
- Tekniske og industrielle kulturminner
- Brannsikring av tett trehusbebyggelse
- Tilskuddsordninger (Fredete bygninger, teknisk industrielle kulturminner, bevaringsprogrammer, brannsikring av trehusbebyggelse med mer.)

Når det gjelder oppgaver knyttet til fredete og listeførte kirker er de ikke en del av denne høringen, og ansvaret blir foreløpig liggende hos Riksantikvaren. Det pågår et arbeid med ny kirkelov, og Klima- og miljødepartementet legger opp til en egen høring av forskrift om myndighet etter kulturminneloven og myndighetsplassering i den forbindelse.

De nye overførte oppgavene der det er størst omfang eller behov for kompetanse er:

Arkeologi. Kml § 8:

Stortinget har sluttet seg til at dispensasjonsmyndigheten for de fleste automatisk fredete kulturminner skal overføres til fylkeskommunene. (kml § 8. første, andre og fjerde ledd). Dette innebærer at fylkeskommunen kan frigi kulturminner, tillate inngrep, sette vilkår, stille krav om utgraving etc. Fylkeskommunene får også utvidet ansvar etter kml § 14 som gjelde skipsfunn. Dette ansvaret ses i sammenheng med at også dispensasjonsmyndigheten for automatisk fredete kulturminner på land og under vann, både i plan- og enkeltsaker, overføres til fylkeskommunene fra 2020. Kostander for utgraving skal fortsatt fastsettes av Riksantikvaren. Hedmark fylkeskommune har i dag ikke kompetanse når det gjelder forvaltning av kulturminner under vann eller inngrep i skipsfunn.

Fylkeskommunes har hatt et prøveprosjekt med myndighet til å gjennomføre begrensede granskinger etter kml § 11. Denne ordningen gjøres nå permanent gjennom forskriften.

Middelalderske byanlegg, kirkegårder og ruiner. Det foreslås å overføre ansvaret for 4 av våre 8 middelalderbyer fra Riksantikvaren til fylkeskommunene. Det understrekes at disse byanleggene er de viktigste kildene vi har til kunnskap om livet i denne tidsepoken, og at dette området krever særlig spisskompetanse. I tillegg er det store økonomiske utfordringer i tilknytning til sakene. Hamar er en av de byene som nå foreslås overført til fylkeskommunene med unntak av Domkirkeruinen og vernebygget. På sikt er intensjonen at forvaltningsansvaret for alle de 8 byene skal overføres til fylkeskommunene. I tillegg til byanleggene foreslås også forvaltningsansvaret for alle middelalderske kirkesteder/kirkegårder og ruiner både i plan og enkeltsaker overført til fylkeskommunene. Fylkeskommunen har lav kompetanse når det gjelder ruiner og kulturminner fra Middelalderen.

Fredete bygninger

Når det gjelder fredete bygninger har allerede fylkeskommunen en viktig rolle. Nytt er at fylkeskommunen får mulighet til å gi pålegg om istandsetting og forsømt vedlikehold. Dette blir neppe noen oppgave av omfang, men nevnes likevel her til orientering.

Øvrige oppgaver:

Høringsnotatet fra departementet har et eget kapittel om overføring av oppgaver som tidligere ikke har vært regulert av dagens forskrift om faglig ansvarsfordeling, men som vil få stor betydning for fylkeskommunenes oppgaveportefølje.

Forvaltning av vernete fartøy. Her foreslår departementet at forvaltningsansvaret for de fartøyene som har status som «verna skip» overføres til fylkeskommunene. For Innlandet er dette et begrenset arbeidsfelt. For Hedmarks del gjelder det Skibladner, Fæmund II, Trysil Knut og Lykkjeknut. På dette feltet har fylkeskommunen ingen kompetanse i dag.

Statens fredete og verneverdige bygninger:

Dispensasjonsmyndigheten for statens verneverdige bygninger foreslås delegert til regionene bortsett fra de kulturminnene som er av «særskilt nasjonal verdi». Ansvarer gjelder både bygninger som er forskriftsfredet og de som ligger i verneklasse 2 og som forutsettes regulert med hensynssoner. I Hedmark er det foreløpig (listen er ikke ferdigstilt) listet opp totalt 116 bygninger i verneklasse 1 og 2 i oversikter fra Riksantikvaren. Hedmark har en stor andel av disse kulturminnene, og dette blir en betydelig oppgave som vil kreve mye ressurser ikke minst når det gjelder rådgiving og møtevirksomhet. En egen koordineringsmøtemodell blir i dag praktisert for dette fagområdet som innebærer faste koordinerings/samhandlingsmøter med hver enkelt sektor ca 1 gang i måneden.

Teknisk/ industrielle kulturminner:

Stortinget har sluttet seg til at dette feltet med forvaltning og dispensasjonsmyndighet skal overføres til fylkeskommunen. Hedmark har 3 av 15 nasjonalt listeførte teknisk/industrielle kulturmiljøer som alle er under fredning. Det gjelder Atlungstad brenneri, Klevfos og Folldal gruver. Alle anleggene er godt kjent for fylkeskommunen, men vil kreve en stor innsats i form av dispensasjonsbehandling, faglig rådgiving, tilskuddsforvaltning og rapportering.

Brannsikring av tette trehusmiljø forslås overført til fylkeskommunene. Det er klart uttrykt at fylkeskommunene på dette feltet vil ha større mulighet og kapasitet for å øve påtrykk til de aktuelle kommunene. Kommunen vil kunne søke om tilskudd til tette trehusmiljøer og fylkeskommunen vil få overført tilskudd. For Hedmark så langt er det Øvrebyen i Kongsvinger som har vært mest aktuell i forhold til brannsikringstiltak.

Tilskuddsforvaltning. Det foreligger i dag en rekke tilskuddsordninger i tilknytning til de 10 nasjonale bevaringsprogrammene på kulturminnefeltet som skal avsluttes innen 2020. Eventuelle nye tilskuddsordninger til samme formål vil bli overført etter den modellen som i dag er for fredete bygninger i privat eie. Det innebærer at rammetilskuddene overføres fylkeskommunene. Til orientering nevnes at Hedmark i dag får tildelt 6-7 millioner årlig til de fredete bygningene, og ca 8-9 millioner til de tre teknisk/industrielle kulturminnene. I tillegg er det snakk om årlige tilskudd til skjøtsel og skilting av arkeologiske kulturminner etter søknad, tilskudd til verdensarven og tilskudd til ulike prosjekter innen verdiskaping og forskning og utvikling som forutsetter en fylkeskommunal egenandel.

Riksantikvaren har som nevnt på oppdrag av departementet utarbeidet oversikter for hvert fylke i forhold til saker, kompetanse og ressursbruk. Det er startet en dialog med Oppland fylkeskommune for å se på behov for kompetanse og stillingsressurser i forbindelse med regionreformen. Basert på Riksantikvarens kartlegging vil det for Hedmarks anses et behov på minimum 3 nye stillinger til forvaltning av nyere tids kulturminner. I tillegg må det bygges opp for spesiell kompetanse på

kulturminner fra middelalderen. Når det gjelder fartøyvernet er det begrenset behov, og det vil bli vurdert nærmere i samarbeid med andre fylkeskommuner. Nye oppgaver i forbindelse med dispensasjonsmyndighet når det gjelder automatisk fredete kulturminner (bortsett fra kulturminnene fra middelalderen) vil også bli omfattende.

Gode brukervennlige digitale systemer er avgjørende for en god forvaltning av kulturarven. Riksantikvaren har utarbeidet forslag til en egen digitaliseringsstrategi 2018 -2021 som nå er på høring. Dette blir behandlet separat og er ikke en del av denne høringen.

Vurderinger

Ny ansvarsforskrift med utdypende høringsnotat er godt gjennomarbeidet og gir et godt grunnlag for forvaltningen av vår felles kulturarv.

Når det gjelder overføring av oppgaver på kulturminnefeltet har de vært forberedt en god stund, og det er positivt at en ny ansvarsforskrift vil foreligge i god tid før regionreformen trer i kraft. Hedmark fylkeskommune har allerede ved flere anledninger uttalt seg positivt til å få delegert flere oppgaver på kulturminnefeltet. Dette vil føre til styrking av fylkeskommunens rolle både som regional utviklingsaktør og planmyndighet, og gjøre forvaltningen av kulturarven til et mer interessant politikkområde. Færre forvaltningsnivåer vil redusere byråkratiet, og vil gi gevinster i form av økt nærhet til eiere, tiltakshavere og forvaltere og raskere tjenester. Med andre ord en enklere, mer oversiktlig og mer effektiv kulturminneforvaltning. Selv om delegeringen vurderes som rasjonell vil den trolig ikke medføre ressursmessige gevinster for kulturminnesektoren. Det er eiere og brukere som vil få et bedre tilbud som følge av delegeringen.

Fylkesrådet ser det som viktig at Riksantikvaren rendyrkes mer som direktorat og beholder sin rolle som garantist for sikring av nasjonale og vesentlige regionale kulturminneverdier. I den sammenheng har fylkesrådet forståelse for at Riksantikvarens rett til innsigelse og klage videreføres slik det også framgår av Ekspertutvalgets forslag og i forslaget til ny ansvarsforskrift. Overføring av oppgaver er imidlertid ikke konsekvent og en rekke oppgaver vil fortsatt bli liggende i direktoratet, som for eksempel de listeførte kulturminnene av særlig stor nasjonal verdi. Ut over de kulturminnene som er knyttet til statsmakten burde forvaltningen ses mer i sammenheng med kompetanse enn institusjon. Det er en forutsetning for å få til en god kulturminneforvaltning. For fylkeskommunene er det dessuten av stor betydning at Riksantikvaren opprettholder sin spisskompetanse på juridiske spørsmål, bibliotek og arkivtjenester og innen de særskilte fagområdene. Når det gjelder spesielle overordnede oppgaver i tiden framover som å møte klimautfordringene, det grønne skiftet, digitalisering, metodeutvikling, byutvikling med mer er det viktig at Riksantikvaren kan være i front og bistå fylkeskommunen.

En kan stille spørsmål ved om det er hensiktsmessig å delegere ansvaret for 4 av 8 middelalderbyer til fylkeskommunene. Det understrekes spesielt av departementet at disse krever særlig spisskompetanse. I Hedmark foreslås Hamarkaupangen overført til fylkeskommunen, mens Riksantikvaren selv skal ha ansvaret domkirkeruinen og vernebygget på samme område. Fylkesrådet har imidlertid forståelse for at Riksantikvaren som i dag er eier av vernebygget finner det naturlig at de beholder ansvaret, og at «Norges nasjonalruin» befinner seg på listen sammen med bygninger som stortinget, slottet og andre. Det er imidlertid viktig at en tilstreber et nært samarbeid mellom Riksantikvaren, NIKU, landsdelsmuseet og fylkeskommunen om helhetlig forvaltning av det verdifulle kaupangområdet, og at fylkeskommunen får tilstrekkelig spisskompetanse på dette området. En

tilsvarende problematikk er det for Kongsvinger festning som bør ses i sammenheng både med Øvrebyen og de øvrige festningsverkene langs Glomma.

Forvaltningsansvaret for statens fredete og verneverdige bygninger blir sannsynligvis det mest omfattende og krevende arbeidet for fylkekommunene. Hedmark har mange bygninger i statlig eie, og det kan bli krevende å ivareta alt fra festningsverk, jernbanens kulturarv, høgskolebygninger, helsebygg og finnetorp. I dag blir det praktisert en koordineringsmøtemodell som innebærer at Riksantikvaren gjennomfører faste samhandlingsmøter en gang i måneden med hver enkelt sektor. Det bør tilstrebes å videreføre denne samarbeidsmodellen.

En spesiell utfordring i forhold til statens bygninger er den kulturminnebestanden som ikke er forskriftsfredet og er i verneklasse 2. Disse bygningene forutsettes som nevnt ivaretatt gjennom reguleringsplaner med hensynssoner. Det savnes her klarere bestemmelser ut over det som er nedfelt i statlige sektorvise verneplaner. For en god forvaltning av disse bygningene og anleggene i Hedmark er dette et viktig tema.

Fylkesrådet ser det som positivt at kulturminne - og plankompetanse blir tillagt stor vekt, og ser betydningen av å få styrket kompetansen som en følge av nye oppgaver. Dette er spesielt viktig når det gjelder forvaltningen av nyere tids kulturminner og ansvaret for statens fredete og verneverdige bygninger og de 3 store teknisk industrielle kulturmiljøene (Atlungstad, Klevfos og Folldal gruver) samt tilskuddsforvaltningen. Det er her snakk om betydelige oppgaver som blir en del av fylkeskommunes ansvar og som må forankres på mange nivåer både regionalt, i kommuner og hos eiere. Overføring av oppgaver forutsetter tilstrekkelige ressurser fra staten til å håndtere sakene. Samtidig ser vi det som en stor utfordring å få rekruttert nødvendig kompetanse til å håndtere bredden av nye oppgaver. På flere felt har fylkeskommunen i dag ingen kompetanse. Når det gjelder fartøyvernet for eksempel vil de være lite hensiktsmessig å bygge opp egen kompetanse på det, og heller vurdere dette i større geografiske sammenhenger. For flere oppgaver vil det bli behov for kjøp av tjenester. Forpliktende samarbeidsmodeller med museene bør vurderes i forhold til flere av oppgavene. I tillegg til de omtalte nye oppgavene er det fra departementets side klare føringer om å vektlegge økt satsing på klima og kulturarv, det grønne skiftet, by og tettstedsutvikling m.m. alle oppgaver som krever nye og formålstjenlige samarbeidsformer både internt i fylkeskommune og eksternt.

Uten tvil vil større nærhet til eiere og brukerne vil medføre økt etterspørsel etter tjenester, råd og veiledning. Å bygge opp ny kompetanse vil også kreve mer ressurser enn det Riksantikvaren bruker i dag. Direktoratet har lang forvaltningspraksis og utarbeidet et bredt nettverk og samarbeid med etater og institusjoner som det vil ta tid å bygge opp regionalt, og fylkeskommunen vil heller ikke ha de samme fordeler som en stor fagetat har til rådighet.

Tilstrekkelig kompetanse og et økonomisk grunnlag for å håndtere de nye oppgavene vil derfor være en helt nødvendig forutsetning for å lykkes, og fylkeskommunene bør så snart som mulig tilføres ressurser til å bygge opp den nødvendige kapasiteten og kompetansen til å løse de nye oppgavene. Det vil være for sent om signalene først kommer i kommuneproposisjonen for 2019, slik det har vært skissert, ettersom kapasitets- og kompetanseoppbyggingen må være fullført til 1.1.2020.

Fylkesrådet ser med bekymring på sammenfallet med opphør av tilskuddsordninger og overføring av nye oppgaver. Det er av vesentlig betydning at de fleste av dagens tilskuddsordninger blir videreført etter 2020, og at det i tillegg til disse blir vurdert flere økonomiske satsinger i tråd med utviklingen.

Dette er helt nødvendig for fylkeskommunen i styrkingen av sitt omdømme som myndighet og samfunnsutvikler på kulturminne- og planområdet, og for å bli en god leverandør av tjenester. Når det gjelder overføring av tilskuddsordninger er det viktig at det blir forutsigbare rammer og at det gis klare føringer for bruk av midlene. Den nye Stortingsmeldingen om kulturminnevernet som er vedtatt utarbeidet må ta hensyn til nødvendige virkemidler og konkretisere tilskuddsordninger fra 2020. Det bør i tillegg vurderes hvilke tilskuddsmodeller som er den mest fruktbare for et regionalt nivå.

Fylkesrådet vil også understreke betydningen av at brukervennlige digitale systemer er på plass i god tid før forskriften og regionreformen trer i kraft 01.01.2020.

Konklusjon

Forslaget til ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven og andre oppgaver gir et gjennomarbeidet og godt grunnlag for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer. Fylkesrådet ser forslaget til ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og overføring av flere oppgaver til regionalt nivå som en positiv mulighet til å videreutvikle kulturminnefeltet som politikkområde og styrke fagmiljøet i Innlandet, og styrke fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og vernemyndighet. En utvidet oppgaveportefølje vil tydeliggjøre politisk ansvar og forenkle forvaltningen. Det vil føre til en større konsentrasjon i forvaltningen, færre unntak å forholde seg til, større nærhet til eiere, tiltakshavere og forvaltere og forhåpentligvis en mer effektiv kulturminneforvaltning.

Som anbefalt i høringsuttalelsen til Ekspertutvalget finner fylkesrådet det formålstjenlig at Riksantikvarens rolle som direktorat blir mer rendyrket og at Riksantikvarene som utøver av en nasjonal kulturminnepolitikk fortsatt skal være fredningsmyndighet, klageorgan og ha innsigelsesmyndighet dersom viktige kulturminner/kulturmiljøer blir truet.

Fylkesrådet forutsetter at fylkeskommunene tilføres et tilstrekkelig økonomisk grunnlag for å håndtere økt ansvar og arbeidsomfang. En heving av kompetanse og økte stillingsressurser bør avklares så tidlig som mulig slik at fylkeskommunen kan bygge opp nødvendig kompetanse og kapasitet til å påta seg nye oppgaver. Fylkesrådet forutsetter at man avklarer nye tilskuddsordninger i løpet av neste år, som skal erstatte de ordningene i bevaringsprogrammene som avsluttes innen 2020. Dette for å kunne tilegne seg riktig kompetanse i fylkeskommunene og gi forutsigbarhet i forvaltningen av tilskuddsordninger.

Saksprotokoll

Utvalg: Fylkestinget

Møtedato: 11.06.2018

Sak: 40/18

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 18/4588

Tittel: Saksprotokoll - Høring - regionreformen - ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og andre oppgaver

Behandling:

Komiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Forslaget til ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven og andre oppgaver er et gjennomarbeidet og godt grunnlag for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer.
2. Fylkestinget støtter Klima- og miljødepartementets forslag til overføring av myndighet og oppgaver på kulturminnefeltet for å styrke fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og vernemyndighet. En utvidet oppgaveportefølje vil tydeliggjøre politisk ansvar og forenkle forvaltningen.
3. Som anbefalt i høringsuttalelsen til Ekspertutvalget finner fylkestinget det formålstjenlig at Riksantikvarens rolle som direktorat blir mer rendyrket og at Riksantikvarene som utøver av en nasjonal kulturminnepolitikk fortsatt skal være fredningsmyndighet, klageorgan og ha innsigelsesmyndighet dersom viktige kulturminner/kulturmiljøer blir truet.
4. Fylkestinget forutsetter at fylkeskommunene tilføres et tilstrekkelig økonomisk grunnlag for å håndtere økt ansvar og arbeidsomfang. En heving av kompetanse og økte stillingsressurser bør avklares så tidlig som mulig slik at fylkeskommunen kan bygge opp nødvendig kompetanse og kapasitet til å påta seg nye oppgaver. Fylkestinget forutsetter at man avklarer nye tilskuddsordninger allerede i løpet av neste år, som skal erstatte de ordningene i bevaringsprogrammene som avsluttes innen 2020. Dette for å kunne tilegne seg riktig kompetanse i fylkeskommunene og gi forutsigbarhet i forvaltningen av tilskuddsordninger.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.